

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/96/2024
Identifikačné číslo spisu:	1614211330
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1614211330.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: A. T., nar. H., bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Pojdákom, so sídlom Sv. Cyrila a Metoda 842/12, Nová Dedinka, proti žalovanej: L. C., nar. H., bytom C., zastúpená advokátkou JUDr. Martou Vícenovou, so sídlom Záhorácka 5478/15B, Malacky, o zaplatenie 15.249,59 eur, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 6C/504/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2023 sp. zn. 9Co/33/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky rozsudkom 8. júna 2022 č. k. 6C/504/2014-165 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“ alebo „rozsudok súdu prvej inštancie“) konanie v časti o zaplatenie 8.315,25 eur zastavil (prvá výroková veta). Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 3.208,12 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (druhá výroková veta) a vo zvyšku žalobu zamietol (tretia výroková veta). Žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 57,92 % s tým, že o výške trov rozhodne samostatným uznesením (štvrtá výroková veta).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že žalobca sa voči žalovanej domáha náhrady za neoprávnené užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne vec posúdil podľa § 282, § 286 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), § 123, § 136 ods. 1, § 137 ods. 1, § 100 ods. 1, § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 1 písm. a), § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v justícii.

1.3. Vzhľadom na uznávací prejav vôle žalovanej vo vzťahu za obdobie od 26. júla 2012 do 7. apríla 2014 vo výške 810 eur a za obdobie od 19. júla 2019 do 15. decembra 2020 vo výške 1.293,03 eur o tejto časti konania rozhodol rozsudkom pre uznanie nároku a žalobcovi priznal sumu spolu 2.103,03 eur.

1.4. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na náhradu za neužívanie jeho spoluvlastníckeho podielu na predmetných pozemkoch za obdobie od 8. apríla 2014 do 18. júla 2019, na základe žalovanou vznesenou námietkou premlčania dospel k záveru, že predmetom konania je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Žalobca uplatnil nárok na peňažnú náhradu voči žalovanej za obdobie od 8. apríla 2014 do 16. decembra 2020 až podaním doručeným súdu dňa 19. júla 2021, pričom súd túto zmenu žaloby následne pripustil. Zohľadniac aj osobitnú úpravu premlčania obsiahnutú v § 1 písm. a) a § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z., v zmysle ktorej premlčacia doba neplynula v čase od 27. marca 2020 do 30. apríla 2020 a od 19. januára 2021 do 28. februára 2021, t. j. celkovo 76 dní, dospel k záveru, že okrem obdobia od 19. júla 2019 do 15. decembra 2020, za ktoré žalovaná uznala nárok žalobcu, možno za nepremľčané považovať aj právo žalobcu na peňažnú náhradu za obdobie od 4. mája 2018 do 18. júla 2019 (3 roky spätne od uplatnenia zmeny žaloby, t. j. 19. júla 2018 + ďalších 76 dní spätne za obdobie, počas ktorého premlčacia doba spočívala). V konaní nebolo sporné, že žalovaná v tomto období užívala predmetné pozemky v celosti, tieto pozemky boli oplotené a žalobca tak nemal možnosť užívať spoluvlastnícky podiel na týchto pozemkoch v celkovej výmere 264,5 m². Žalovaná takisto nenamietala výšku náhrady 3,458 eur za m² za rok určenú v znaleckom posudku, a preto pri určovaní výšky náhrady za uvedené obdobie vychádzal z tejto sumy. Za obdobie od 4. mája 2018 do 18. júla 2019 žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie peňažnej náhrady v sume 1.105,09 eur. Celkovo tak žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.208,12 eur.

1.5. Vzhľadom na to, že právo žalobcu na zaplatenie peňažnej náhrady za obdobie od 8. apríla 2014 do 3. mája 2018 posúdil ako premlčané, súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol. Pokiaľ si žalobca uplatňoval peňažnú náhradu aj za 16. decembra 2020, za tento deň mu náhrada nepatrí, keďže z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v uvedený deň už bola žalovaná výlučnou vlastníčkou predmetných pozemkov.

1.6. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 1, 2, § 256 ods. 1, § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. novembra 2023 č. k. 9Co/33/2023-283 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výrokoch III., IV., potvrdil (prvá výroková veta); odvolanie žalobcu proti výroku II. odmietol (druhá výroková veta). O trovách konania rozhodol tak, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (tretia výroková veta).

2.1. Odvolací súd odvolanie žalobcu proti výroku II. súdu prvej inštancie, ktorým bolo jeho žalobe sčasti vyhovieť odmietol podľa § 359 v spojení s § 386 písm. b) CSP.

2.2. Rozsudok súdu prvej inštancie výrokoch III. a IV. odvolací súd potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.3. Odvolací súd po preskúmaní veci konštatoval správnosť záverov súdu prvej inštancie o tom, že ak sa podielový spoluvlastník domáha náhrady vo forme peňažného plnenia voči druhému spoluvlastníkovi za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, ide o právny vzťah z podielového spoluvlastníctva osobitne upravený v Občianskom zákonníku, ktorý vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 123 Občianskeho zákonníka. Toto právo je majetkovej povahy a premlčuje sa v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka.

2.4. Odvolací súd uviedol, že žalobca si nárok na náhradu za nemožnosť užívať svoj spoluvlastnícky

podiel za obdobie od 8. apríla 2014 do 16. decembra 2020 uplatnil podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 20. júla 2021, ktorým rozšíril svoju žalobu. Aplikujúc § 101 Občianskeho zákonníka mal za to, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že vzhľadom na vznesenú námietku premlčania je nárok za obdobie od 8. apríla 2014 do 3. mája 2018 (uplatnený až dňa 20. júla 2021, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby po zohľadnení ustanovení zákona č. 62/2020 Z. z.) premlčaný. Ďalšími námietkami žalobcu sa odvolací súd opätovne nezoberal, keď tieto nie sú spôsobilé privodiť iné právne hodnotenie stavu veci.

2.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP; navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil tak, že jeho žalobe v znení poslednej zmeny žalobného návrhu vyhovie, zaviazá žalovanú na zaplatenie sumy 6.934,34 eur a prizná mu nárok na náhradu trov konania.

3.1. Dovolateľ namietal, že postupom súdu nebolo zachované jeho právo na spravodlivý proces. Žalobca si uplatnil voči žalovanej nárok na zaplatenie finančnej náhrady za neoprávnené užívanie spoluvlastníckeho podielu za obdobie od 7. apríla 2011 do rozhodnutia vo veci samej. Z tohto jednoznačne vyplýva vôľa žalobcu ohľadom rozsahu uplatneného nároku čo do obdobia, za ktoré svoj nárok uplatňuje. Na pojednávaní 20. novembra 2018 však súd prvej inštancie inštruoval žalobcu, aby limitoval tento nárok konkrétnym dátumom ohraničeným obdobím, pod hrozbou zamietnutia žaloby, napriek jednoznačnej existencii nároku žalobcu. V tomto videl aplikovanie nesprávneho procesného postupu zo strany súdu, ktorým znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Návrh žalobcu, ktorým bol uplatnený nárok voči žalovanej, totiž spĺňal náležitosti požadované zákonom. Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom. Žalobný návrh bol jasný, stručný, výstižný a materiálne vykonateľný, pričom súd nemá povinnosť žalobný návrh zo žaloby doslovne prevziať a premietnuť doslovne do výrokovej časti rozhodnutia (uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Co/422/2013). Súd nad rámec zákona požadoval od žalobcu oklieštenie uplatneného nároku, hoci sám mohol vo svojom rozhodnutí nárok žalobcu limitovať, napríklad dátumom, ku ktorému by bolo rozhodnutie vydané. Žalobca splnil svoju povinnosť a v podaní zo 7. apríla 2014 vyjadril podstatu toho, čoho sa v konaní domáha. Zároveň mal za to, že preukázal existenciu svojho nároku i čo do výšky, pričom poukázal na v konaní vypracovaný znalecký posudok č. 2/2021 z 8. januára 2021. Žalobca nemohol uplatniť voči žalovanej konkrétnu výšku náhrady skôr, ako sa dozvedel o určenej cene náhrady zo znaleckého posudku. Zdôraznil, že žalovaná užívala spoločné nehnuteľnosti nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu vedome a cielene neumožnila žalobcovi užívanie časti pozemkov, zodpovedajúcej jeho spoluvlastníckemu podielu. Súd prvej inštancie sa nevysporiadal s podstatnou skutočnosťou - preukázaným vedomým protiprávnym zásahom do vlastníckych práv žalobcu, ktorého sa mala dlhodobo a konštantne žalovaná dopúšťať. Žalobca splnil svoju povinnosť a predložil súdu dôkazy, ktoré jednoznačne preukazujú jeho tvrdenia.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu nemožno vyhovieť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno

interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

7. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Právna úprava dovolacieho konania dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. K posúdeniu dôvodnosti dovolania môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

8. Dovolateľ výslovne uplatnil dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP

9. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP, na ktoré dovolateľ odkazoval v dovolaní, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade zmätočnosti namietanej dovolateľom.

14. Dovolateľ poukazoval na skutočnosť, že konanie je postihnuté vadou konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď a) odvolací súd nezohľadnil, že súd prvej inštancie neopodstatnene požadoval od neho úpravu žalobného návrhu v tom zmysle, aby uviedol konkrétne časové obdobie, za ktoré si nárok voči žalovanej uplatňuje, b) sudy pri rozhodovaní neprihliadli na vedomý a dlhodobý protiprávny

zásah do jeho práv zo strany žalovanej a c) nezohľadnili, že v konaní relevantnými dôkazmi preukázal svoj nárok.

15. K argumentácii dovolateľa o neopodstatnenej požiadavke súdu prvej inštancie na úpravu žalobného návrhu uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 20. novembra 2018 dovolací súd s ohľadom na dátum začatia konania vo veci (11. apríla 2014) poznamenáva, že podľa predchádzajúcej právnej úpravy (§ 79 ods. 1 zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinný do 31. mája 2016) zo žaloby muselo byť zrejmé, „čoho sa navrhovateľ domáha“. Zhodne s dovolateľom má odvolací súd za to, že súdna prax judikovala, že žalobcovi sa neukladá povinnosť formulovať návrh rozsudku, ale iba to, aby sa z návrhu na začatie konania dalo zistiť, čoho sa navrhovateľ domáha. Tento záver súdnej praxe zostáva vo svojej podstate aplikovateľný i za účinnosti novej právnej úpravy, zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 1. júna 2016: „Žaloba je však procesný úkon strany, ktorý treba posudzovať ako každé podanie podľa obsahu. To znamená, že za žalobný nárok, teda predmet konania, nemožno považovať iba žalobný návrh, ale aj jeho skutkové odôvodnenie, čo spolu so žalobným návrhom vymedzuje predmet žaloby. Žalobca musí preto svoj nárok presne vyjadriť tak, aby bola splnená požiadavka materiálnej vykonateľnosti rozsudku. Tá je splnená vtedy, ak je možné žalobný petit prevzatý do výroku rozsudku vykonať niektorým zo spôsobov výkonu exekúcie (porovnaj aj ÚS ČR I. 233/97).“ (BAJÁNKOVÁ, Jana, § 132 [Náležitosti žaloby]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 531, marg. č. 12).

15.1. V zmysle Občianskeho súdneho poriadku, účinného v čase začatia tohto súdneho konania, rovnako ako v zmysle aktuálne platného Civilného sporového poriadku je vadou i nezrozumiteľnosť alebo neurčitosť podania. Neurčité je pritom také podanie, ktoré vzhľadom na svoj obsah vzbudzuje pochybnosť o individualizácii veci alebo identifikácii strán alebo pochybnosť o právnych následkoch, ktoré má spôsobiť, napr. existuje rozpor medzi skutkovými tvrdeniami a návrhom.

15.2. Predmetom konania vo veci je nárok žalobcu na peňažné plnenie zo strany žalovanej, konkrétne ide o náhradu za tzv. nadužívanie spoluvlastníckeho podielu žalovanou na úkor žalobcu. Konanie bolo začaté na základe vzájomnej žaloby žalobcu v spore vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 6C/424/2012 (v ktorom vystupoval ako žalovaný) zo 7. apríla 2014, doručenom súdu prvej inštancie dňa 11. apríla 2014. Týmto podaním si voči žalovanej uplatnil nárok na zaplatenie „nájomného vo výške 3.041,75 eur ročne za neoprávnené užívanie spoluvlastníckeho podielu odporcu o veľkosti 264,5 m², a to za obdobie od 7. apríla 2011 do rozhodnutia vo veci samej“. Z obsahu vzájomnej žaloby je zrejmé, že žalobca si tento nárok uplatnil vo výške „11,50 eur/lm² ročne (t. j. 1/10 priemernej trhovej ceny stavebných pozemkov obvyklej v mieste, kde sa pozemok nachádza), teda za výmeru 264,5 m² si odporca uplatňuje nájomné vo výške 3.041,75 eur ročne.“

15.3. Z obsahu podania žalobcu zo 7. apríla 2014 (§ 120 ods. 4 OSP, resp. § 124 ods. 1 CSP) teda vyplýva, že žalobca si voči žalovanej uplatňuje nárok na zaplatenie sumy 3.041,75 eur ročne, avšak samotný žalobný petit je formulovaný ako nárok na zaplatenie sumy 3.041,75 eur za obdobie od 7. apríla 2011 do rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 20. novembra 2018, za účasti zástupcov strán sporu i žalovanej, vyzval žalobcu na odstránenie vady žaloby v lehote 10 dní tak, že presne uvedie, odkedy a dokedy si uplatňuje nárok na náhradu za užívanie, v dvoch vyhotoveniach. Na základe uznesenia súdu prvej inštancie žalobca žalobu opravil podaním z 26. novembra 2018, v ktorom špecifikoval, že si voči žalovanej uplatňuje nárok na zaplatenie náhrady vo výške stanovenej znaleckým posudkom podaným znalcom vo veci za obdobie: od 26. júla 2012 do 16. októbra 2013 v rozsahu 52,5 m² na pozemku parc. č. XXX/X, v rozsahu 17,67 m² na pozemku parc. č. XXX/X a v rozsahu 18 m² na pozemku parc. č. XXX/X a za obdobie od 16. októbra 2013 do 7. apríla 2014 v rozsahu 157,5 m² na pozemku parc. č. XXX/X, v rozsahu 53 m² na pozemku parc. č. XXX/X a v rozsahu 54 m² na pozemku parc. č. XXX/X. Rovnaký žalobný petit uplatnil žalobca i v ďalšom podaní z 29. novembra 2019. Takto opravený predmet sporu rozšíril žalobca podaním z 19. júla 2021 o náhradu za ďalšie obdobie od 8. apríla 2014 do 16. decembra 2020. Uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 13. apríla 2022 súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby nasledovne: „Žalovaná je

povinná zaplatiť žalobcovi sumu 15.249,59 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.“ Z bodu 15. rozsudku súdu prvej inštancie z 8. júna 2022 vyplýva, že podanie žalobcu z 26. novembra 2018 súd prvej inštancie posudzoval aj ako čiastočné späťvzatie žaloby, ktoré sa týkalo sumy 8.315,25 eur, v ktorej časti konanie výrokom I. rozsudku zastavil. Odvolací súd k námietke žalobcu v odvolaní, týkajúcej sa nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie vo vzťahu k oprave a rozšíreniu žalobného návrhu v napadnutom rozsudku uzavrel: „Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca si nárok na náhradu za nemožnosť užívať svoj spoluvlastnícky podiel za obdobie od 8. apríla 2014 do 16. decembra 2020 uplatnil podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 20. júla 2021, ktorým navrhol rozšíriť svoju žalobu.“ Stotožniac sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie za aplikácie § 387 ods. 1, 2 CSP sa ďalej touto odvolacou námietkou nezaoberal, keď nebola spôsobilá privodiť iné právne hodnotenie stavu veci (bod 10. napadnutého rozsudku).

15.4. Na základe uvedeného stavu veci dovolací súd má za to, že vzhľadom na skutočnosť, že žaloba žalobcu z 11. apríla 2014 bola v dôsledku v bode 15.3. tohto uznesenia opísanej nezrovnalosti (rozpor medzi obsahom žaloby a žalobným petitom) i podľa dovolacieho súdu neurčitá a rozporná, procesný postup nižších súdov nemožno hodnotiť ako nesprávny, či nezákonný, porušujúci práva žalobcu na spravodlivý proces.

16. Žalobca ďalej namietal, že súdy pri rozhodovaní nezohľadnili vedomý a dlhodobý protiprávny zásah do jeho práv zo strany žalovanej, spočívajúci vo výlučnom faktickom užívaní celých pozemkov, ktoré boli predmetom podielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej, o ktorej skutočnosti žalovaná vedela.

16.1. K uvedenej dovolacej námietke dovolací súd uvádza, že jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu.

16.2. Po preskúmaní obsahu spisu a dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie, spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené. Z obsahu odôvodnenia preskúmaného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov, na ktoré aj odkázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP (pozri odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaolžil, v porovnaní so súdom prvej inštancie, na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch.

16.3. Keďže odvolací súd sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie stotožnil, treba jeho dôvody posudzovať v kontexte s dôvodmi uvedenými v rozsudku okresného súdu, s ktorým vytvára organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

16.4. V súdnej veci obsah spisu nedáva podklad pre záver, že nižšie súdy pri rozhodovaní nezohľadnili argumentáciu dovolateľa.

16.5. Konkrétne vo vzťahu k dovolacej námietke žalobcu dovolací súd poukazuje na bod 31. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie z 8. júna 2022, ktorý uviedol, že: „V konaní nebolo sporné, že žalovaná v tomto období užívala predmetné pozemky v celosti, tieto pozemky boli oplotené a žalobca

tak nemal možnosť užívať spoluvlastnícky podiel na týchto pozemkoch v celkovej výmere 264,5 m². Žalovaná takisto nenamietala výšku náhrady 3,458 eur za m² za rok určenú v znaleckom posudku. Súd preto pri určovaní výšky náhrady za uvedené obdobie vychádzal z tejto sumy. Dospel k záveru, že za toto obdobie od 04. 05. 2018 do 18. 07. 2019 predstavujúce 441 dní žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie peňažnej náhrady v sume 1.105,09 eur, ktorú vypočítal takto: [(výmera 264,5 m² x 3,458 eur za m² za rok) : 365 dní] x 441 dní. Súd preto žalobcovi priznal titulom peňažnej náhrady ešte sumu 1.105,09 eur. Celkovo tak žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.208,12 eur (810 eur + 1.293,03 eur + 1.105,09 eur).“ V bode 32. rozsudku súd prvej inštancie uviedol: „Vzhľadom na to, že právo žalobcu na zaplatenie peňažnej náhrady za obdobie od 08. 04. 2014 do 03. 05. 2018 je premlčané, súd žalobu v tejto časti zamietol. Pokiaľ si žalobca uplatňoval peňažnú náhradu aj za 16. 12. 2020, súd konštatuje, že za tento deň mu náhrada nepatrí, keďže z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v uvedený deň už bola žalovaná výlučnou vlastníčkou predmetných pozemkov. Aj v tejto časti preto súd žalobu zamietol.“

16.6. Odvolací súd sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podľa § 387 ods. 2 CSP stotožnil, pričom v bode 7. odôvodnenia napadnutého rozsudku zdôraznil, že: „Predmetom konania bola náhrada pre podielového spoluvlastníka (žalobcu) vo forme peňažného plnenia voči druhému spoluvlastníkovi za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu. V danom prípade prišlo k uznaniu nároku zo strany žalovanej vo výške 3.208,12 eur. Vo zvyšnom rozsahu bola žaloba zamietnutá z dôvodu premlčania. Predmetom klasifikovania odvolacieho súdu je posúdiť, či zo strany žalovanej prišlo k vzniku bezdôvodného obohatenia a ako treba posúdiť premlčaciu dobu.“ V bode 9.1. odôvodnenia uviedol, že: „Vychádzajúc z ustálenej rozhodovacej praxe súd prvej inštancie správne právne posúdil žalovaný nárok ako nárok vyplývajúci z podielového spoluvlastníctva a nie ako nárok z bezdôvodného obohatenia. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca si nárok na náhradu za nemožnosť užívať svoj spoluvlastnícky podiel za obdobie od 08. 04. 2014 do 16. 12. 2020 uplatnil podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 20. 07. 2021, ktorým navrhol rozšíriť svoju žalobu. Nakoľko nejde o nárok z bezdôvodného obohatenia, nie je možné uplatniť ustanovenia o premlčaní bezdôvodného obohatenia, ale aplikuje sa všeobecné ustanovenie o premlčaní, t. j. ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka. Žalovaná uznala svoj nárok za obdobie od 04. 05. 2018 do 18. 07. 2019. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil a v napadnutom rozsudku podrobne odôvodnil, že vzhľadom na vznesenú námietku premlčania je nárok za obdobie od 08. 04. 2014 do 03. 05. 2018 (uplatnený až dňa 20. 07. 2021, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby po zohľadnení ustanovení zákona č. 62/2020 Z. z.) premlčaný, čo viedlo odvolací súd k potvrdeniu napadnutého rozsudku v zamietajúcej časti.“

16.7. Z uvedeného je zrejmé, že dovolacia námietka žalobcu, v zmysle ktorej súdy pri rozhodovaní nezohľadnili vedomý a dlhodobý protiprávny zásah do jeho práv zo strany žalovanej, nie je opodstatnená, pretože súdy nižšej inštancie nezaložili svoje rozhodnutie na konštatovaní, že b y z o strany žalovanej nedošlo k žalobcom tvrdenému nadužívaniu spoluvlastníckeho podielu na úkor žalobcu, ale žalobu sčasti zamietli pre premlčanie tohto práva na základe žalovanou vznesenej námietky premlčania.

17. Dovolateľ ďalej v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal nesprávnosť rozhodnutí nižších súdov, ktoré jeho žalobu sčasti zamietli, hoci svoj nárok riadne preukázal v konaní predloženými dôkazmi. Z hľadiska obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) tak dovolateľ v podstate tvrdí, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo nesprávnym vyhodnotením dokazovania a nesprávnym zistením skutkového stavu nižšími súdmi.

17.1. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd má tiež možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle,

ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolanie na takých argumentoch nestálo a dovolací súd ex officio (z úradnej povinnosti) dané vady sám nevyhľadáva.

17.2. Pokiaľ sudy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalobcu, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalobcovi realizáciu procesných práv priznaných mu CSP. Dovolanie je tak formulované (len) ako nesúhlasný prejav dovolateľa s právnym posúdením skutkových zistení súdmi nižšej inštancie, ktorý ale túto argumentáciu neposúva do relevantnej roviny dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

18. Vo vzťahu k dovolaniu žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd tak uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mu mal znemožniť uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

19. Dovolateľ v dovolaní taktiež argumentuje nesprávnym právnym posúdením veci nižšími súdmi a výslovne namieta dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

20. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, s a vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

23. Na to, aby mohol dovolací súd podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeného pod písmenom a) až c) ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré o. i. patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v zákone (§ 431 až § 435 CSP).

24. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP).

25. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či s a p r i j e j riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo či ide o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), či právnu otázku, ktorá je

rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

26. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Podľa stabilnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/2/2021) by dovolateľ v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

27. V súdnej veci žalobca nevymedzil žiadnu konkrétnu právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a túto nemožno ani „dovodiť“ z hľadiska obsahu dovolania podľa § 120 ods. 4 CSP.

27.1. V tomto smere je potrebné uviesť, že aj keď súčasná judikatúra ústavného súdu uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov a stavia sa proti ich prehnanému formálnemu posudzovaniu zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala, a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť ...“. Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“. V opačnom prípade advokát vystaví svojho klienta možnosti odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. f) CSP (I. ÚS 115/2020). Inými slovami, určité požiadavky na formuláciu dovolacích dôvodov musia byť splnené, inak by inštitút dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku stratil svoj zmysel, ktorým je zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov a odstraňovanie zásadných väd konania, pre ktoré je nutné zasiahnuť do právoplatných rozhodnutí. Iba nesúhlas a kritika záverov všeobecných súdov bez relevantného zdôvodnenia nemôžu zakladať dôvodnosť revízie právoplatných rozhodnutí súdov nižších inštancií v rámci dovolacieho konania, ako aj konania o ústavnej sťažnosti (IV. ÚS 587/2020).

27.2. Uvedené parametre však v tejto časti dovolania žalobcu podľa názoru najvyššieho súdu naplnené neboli.

27.3. Dovolací súd pripomína, že svoje rozhodnutie nemôže založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

28. Na základe uvedeného dovolací súd uzavrel, že dovolacia argumentácia dovolateľa v tejto časti nezodpovedá požiadavkám stanoveným v § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s § 431 až § 435 CSP, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedol (konkrétnu) právnu otázku riešenú odvolacím súdom. Dovolací súd poznamenáva, že samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobou uplatneného nároku, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 431 až § 435 CSP.

29. Vo vzťahu k dovolaniu žalobcu dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže byť daná len v prípade nesprávneho procesného postupu (t. j. postupu, ktorý je v rozpore so zákonom) odvolacieho súdu, k čomu v rozhodovanom spore nedošlo. Dovolanie žalobcu v časti namietajúcej vadu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné pre nevymedzenie dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

30. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu ako celok odmietol (§ 447 písm. f) CSP).

31. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania dovolací súd aplikoval § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Podľa úspechu v dovolacom konaní by nárok na náhradu trov dovolacieho konania patril žalovanej; z dôvodu, že žalovaná ostala v dovolacom konaní nečinná, trovy dovolacieho konania si neuplatnila a z obsahu spisu vyplýva, že trovy dovolacieho konania jej nevznikli, v súlade so svojou judikatúrou jej dovolací súd nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.